

»CRVENA PRAŠINA« OSVOJILA ARIZONU

Film Zrinka Ogreste »Crvena prašina« proglašen najboljim stranim filmom na Međunarodnom filmskom festivalu koji se od 5. do 14. studenoga održao u Houstonu / Glavni glumac Josip Kučan bio je nazočan dodjeli nagrada i predstavljanju filma

LOS ANGELES, 15. studenoga (Od Vjesnikove posebne izjaviteljice) – Maleni grad Flagstaff u Arizoni, osim što je poznat po turističkim blagodatima s obzirom na blizinu Grand Canyona, te rezervatu Indijanaca Navajo, posljednjih godina sve je čuveniji po Međunarodnom filmskom festivalu koji je isključivo orijentiran na natjecanje filmova nezavisnih produkcija. Taj festival postoji 33 godine, u početku se održavao samo u Houstonu, dok je posljednje dvije godine uz Houston festival dobio još jednog domaćina – Flagstaff kao idealno mjesto za druženje i upoznavanje filmskih redatelja, autora, producenata i glumaca okupljenih oko jedinstvenog cilja promoviranja filmske umjetnosti bez komercijalnih i industrijskih nametljivosti. Prvi put na tom festivalu ove godine se našao i jedan hrvatski film, »Crvena prašina« Zrinka Ogreste, koji je prikazan publici dva puta, 10. i 11. studenoga, uz nazočnost glavnog glumca Josipa Kučana koji je posljednjeg dana festivala primio i nagradu. Naime, »Crvena prašina« proglašena je najboljim filmom festivala koji nije na engleskom jeziku.

Hrvatski film u SAD: Josip Kučan u filmu »Crvena prašina«, jednom od pobjednika festivala u Houstonu

retnog kraja, ovoga puta sa reagirali sjajno. Prepoznali su dramu i njezine uzroke i posljedice, shvatili da se radi o dvije različite sudbine mladih u današnjoj Hrvatskoj, njihovim putovima i snalaženjima s osobnim problemima i unutar društvenih promjena. Jednom riječju, svi su bili zadovoljni, i obična publika i ljudi iz profesije, producenti, redatelji, pisci, glumci i drugi festivalski gosti. Dao sam dva intervjua za ta mošnje radiopostaje i zanimljivo da su me najčešće pitali kako to izgleda kada država financira film, zanimalo ih je koliko je u tom slučaju autoru preostalo slobode kako u izboru tema, tako i njihovom plasmanu. Odgovorio sam im da je upravo film »Crvena prašina« pravi primjer koliko slobode imaju filmski autori u Hrvatskoj, s obzirom da

se u njemu vrlo otvoreno govori i o slabostima društva i posljedicama koje one imaju na pojedinca. Nagrada koju smo dobili posebno je vrijedna kada se zna da su u konkurenciji s našim filmom bili filmovi iz Češke, Njemačke, Austrije, Francuske, Kanade, Bosne i Hercegovine, Madarske, Kine, Urugvaja, Španjolske... Istodobno, bit će to dobra preporuka za skorou projekciju »Crvene prašine« pred vrlo strogim članovima međunarodnog udruženja stranih novinara i filmskih kritičara akreditiranih u Los Angelesu, zaključio je Josip Kučan.

Ogrestin film bit će prikazan u utorak, 30. studenoga, na posebnoj projekciji za strane dopisnike koji glasuju za nagradu Zlatni globus. »Crvena prašina« kandidira za ulazak među pet no-

miniranih za Zlatni globus za film koji nije na engleskom jeziku. Nakon toga, početkom prosinca film će biti prikazan članovima Američke filmske akademije koji svojim glasovima biraju pet filmova za nominaciju za Oscara za film na jeziku koji nije engleski. Ove godine konkurencija je vrlo jaka i krajnje je neizvjesno kojih će se pet, među više od 40 prijavljenih filmova najviše približiti Oscarima novog tisućljeća. U međuvremenu »Crvenu prašinu« očekuje nastup na festivalu u Ljubljani, te na MedFilm festivalu Euroimagesa u Rimu, koji se održava na inicijativu Ujedinjenih naroda i na kojem je Zrinko Ogresta bio pobjednikom s filmom »Isprani«.

BRANKA SÖMEN

TRIBINA SE SNAŠLA I U PULI

Završena 36. međunarodna glazbena tribina HDSA / Da bi se dosegao željen međunarodni nivo, treba profilirati programe, izvođače i sudionike

PULA, 15. studenoga – Zadnjeg dana 36. međunarodne glazbene tribine u Puli održana su tri zanimljiva i kvalitetna koncerta: u subotu u podne u Župnoj crkvi sv. Petra i Pavla apostola u Sv. Petru u Šumi muzicirala je mlada vrsna orguljašica Gorana Vidnjev. Prilogodivši program mogućnostima starog baroknog instrumenta, posegnula je za starom literaturom Andrije Motuvunjanina, Julija Bajamontija, Girolama Frescobaldija i drugih, ali i jednom svremenom, za skladom Adalberta Markovića. Koncert se uklopio u obilježavanje 150. godišnjice Orgulja Heferer. Radi se, naime, o pravom biseru među orguljama ljubljanskog majstora Georga Eisla iz godine 1780. koji je radionica Heferer restaurirala 1991.

Poslije podne u Dvorani hrvatskih branitelja u Puli nastupili su »najbolji mladi glazbenici u posljednje dvije godine«, pijanisti Damir Greguric, Vesna Ivanović i Maksim Mrvica, udaraljač Vedran Vojnić, klanirateljica Marija Pavlović i flautist Dani Bošnjak. Osim skladbi Petra Bergama, Rudera Glavurtića, Matthiasa Schmidta, Davorina

Kempfa i tandem K. Burton i K. Jarrett, dogodile su se i dvije prazničke: Improvizacija II za vrpce i glasovir Krešimira Seletkovića te Recitativ, arija i finale za piccolo i klavir Mladena Tarbuka.

Završni koncert u subotu priređen je u pulskoj crkvi sv. Franje s modernim orguljama, na kojima je također muzicirala Gorana Vidnjev. Potvrdila je i ovom prigodom svoje izvanredne izvođačke kvalitete, ali i snalažljivost na instrumentu koji bi također trebalo reparirati. Izvodila je djela svremenih autora: Andelka Klojučara, Gastona Litaize, Donalda Martina Jennyja i Petra Ebena. Pratile je i mezosopranisticu Martinu Gojčeta u prazničkoj skladbi Vola Angela Alda Kezića, posvećene svim »franjevima umjetnicima«, posebice pokojnom Anđelu Kaui iz Livna.

Taj program bio je upotpunjen i reprezentativnim nastupom uglednog Dubrovačkog komornog zbora, koji se sa svojim dirigentom Franom Krasovcem predstavio kvalitetnim i zahtjevnim a capella programom 20. stoljeća (Trond Kverno, Knut Nystedt, Frano

Parać, Einojuhani Rautavaara, Adalbert Marković i Bruno Bjelinski). Dva deset pet vrsnih pjevača amatera mješovitog sastava plemenitim i čistim pjevom sugestivne interpretacije oplemenilo je akustičan prostor dupkom pune prostrane crkve, zasluženo ispraćeno dugotrajnim aplauzom.

Nakon 35 godina u Opatiji koja je, doduše, imala svoje prednosti, 36. međunarodna glazbena tribina dobro se snašla u Puli, prvi put u novom ambijentu koji se, uz pomoć Poglavarstva grada Pule, Turističke zajednice, Filozofskog fakulteta i drugih, pokazao dobrim rješenjem i za buduće planove i prosperitet Tribine. Uz prednosti kao što su velika koncertna dvorana i kazališna scena, trebalo bi urediti instrumente (orgulje, glasovir), komorne koncerte preseliti u manju dvoranu te profilirati programe, izvođače i sudionike da bi se dosegao željen i potreban međunarodni profil te tradicionalne priredbe Hrvatskog društva skladatelja.

VIŠNJA POŽGAJ

SJAJ BUDINJAČKIH GROBNICA

Muzej grada Zagreba / Otvorena izložba pod nazivom »Budinjak – Kneževski tumul« / Predstavljena istoimena monografija Zelimira Škobernea

ZAGREB, 15. studenoga – Izložba pod nazivom »Budinjak – Kneževski tumul« otvorena je u ponedjeljak u Muzeju grada Zagreba, a tom prilikom je predstavljena istoimena knjiga autora Zelimira Škobernea. Knjiga i izložba su rezultat istraživanja arheološkog lokaliteta Budinjak koji se nalazi na području Žumberka, zapadnood Zagreba, između rijeka Krke i Kupe. Istraživanja je 15-ak godina vodio Zelimir Škobernea, a financijski su ih najviše potpomogli Gradski ured za kulturu grada Zagreba i Ministarstvo kulture.

Ravnatelj Muzeja grada Zagreba Vinko Ivić je kazao da je cilj izložbe upoznat javnost sa značajnim materijalnim ostacima iz kneževog tumula 139, a posebice groba kneza ratnika. Njome se želi prikazati rezultat cjelokupnog rada od početka iskopavanja tumula, kroz pojedine faze konzervacije-restauracije materijala kod nas i u restauratorskim radionicama Römisch-Germanisches Zentralmuseuma u Mainzu, izrade faksimila dijela inventara kneževskog rat-

ničkog groba, do konačne znanstvene i stručne obrade. Važno je naglasiti da su znanstvena istraživanja zjedinstvenih kacija nadenih u tumulima 139 i 3, omogućila uvid u vrlo složenu tehniku izrade takve vrste kacige, te time otvorila nove mogućnosti raščlambe i precizniju dataciju te vrste kacige.

Najvažniji nalaz na lokalitetu Budinjak je tumul 139, a on sadrži jedan dvojni grob – kneževski, u kojem su pokopani muškarac i žena te još tri zasebna ženska i tri muška groba. Potvrđeno je da se ukopavanje u tumul odvijalo kronološki, a to se može točno vremenski odrediti u 8. i početak 7. stoljeća prije Krista.

O monografiji »Budinjak – Kneževski tumul« govorila je i recenzentica prof. dr. Nives Majnarić-Pandić. Knjiga je pisana stručno tako da može biti vrijedan izvor informacija svakom arheologu, a zahvaljujući Škoberneov živu jeziku može biti zanimljiva i široj javnosti.

GORAN JOVETIĆ

Najvrjedniji nalaz iz tumula 139: Rekonstrukcija dzjelaste kacige, oružja i nakita

SEDMERO NAJBOLJIH

ZAGREB, 15. studenoga – Sedmero dosadašnjih dobitnika godišnjih nagrada Hrvatskog društva likovnih umjetnika predstavljeno je na reprezentativnoj izložbi što je, u prigodi Dana grada Zagreba, otvorena potkraj prošloga tjedna u Galeriji Kristofor Stanković Stare gradske vijećnice.

Godišnja nagrada HDLU izdvaja se od ostalih značajnih republičkih ili gradskih nagrada po tome što je od 1992. godine dodjeljuje umjetnicima svojim kolegama. Na prijedlog Odbora za dodjelu godišnje nagrade, naime, godišnja skupština HDLU izglasava dobitnika. Stoga ova nagrada ima veliko značenje za svakoga autora.

Na izložbi su predstavljena mahom već poznata djela kipara i slikara što su odavno u javnosti stekli kulturni status. Od fantastičnih vizija prve dobitnice godišnje nagrade HDLU Milene Lah, preko provokativnih i zanimljivih radova kipara Ratka Petrića što propituju društvene probleme, bizarnih zabilješki Mire Vuće što oslikavaju deformirani i unakaženi svijet današnje, dojmivih likova Đure Sadera napučenih grotesknim figurama, kompleksnih geometrijskih svjetova Miroslava Šuteja, potresne kozmogonije Ivana Lesiaka kao i apstraktnih zabilješki Zlatka Kesera, mogu se pratiti višestruko zanimljive mijene hrvatske umjetnosti 20. stoljeća. (M. T.)

Djevojka je udarcem uputila bijelu lopaticu u ugao stola kako bi je dovela do protivničkog gola, s kojeg se minulih desetljeća otukla boja, a dok je Mario manevrirao svoje igrače, da bi je zadržao spretnošću svojih zglobova, djevojka je uzela lopaticu, stavila je u usta, pridržavši je zubima koji su u tom skromnom prostoru zasljali poput niske bisera. Potom je izbacila torso, stegnuto u bluzu dva broja manjoj negoli su zahtijevale njene grudi, i pozvala ga da preuzme lopticu iz njenih usta. Kalebajući se između poniženja i hipnoze, poštar nesigurno podiže desnu ruku, a kad su njegovi prsti skoro dohvatili lopticu, djevojka se udalila i njen mu ironični smjeh zaustavi ruku u zraku kao u nekoj smiješnoj zdravici ljubavi – bez časa i pjenušica – koja se nikad neće osvartati. Zatim je, nišući bokovima, pošla u bat, a u hodu su joj noge plesale u taktu zanosnije glazbe od one koji su izvodili Ramblersi. Mariju nije trebalo zrcalo da bi se uvjerio kako mu je lice crveno i znojno. Druga je djevojka zauzela slobodno mjesto te ga pokušala, jakim udarcem u ogradu stola, probuditi iz zanosia. Žalosni je pismošao bacio pogled s loptice na svoju novu protivnicu i, premda se pred Tihim oceanom uvjerio u vlastitu nesposobnost stvaranja usporidbi i metafora, ljuto se zarekao da će igra koju mu predlaže ova bljednata seljancica biti: a) zanosna poput plesa sa sestrom, b) zanosna poput nedjelje bez nogometia i c) zabavna poput utrke puževa.

KNJIŽEVNI PODLISTAK

dok nisu bile besprijekorno čiste.

Telegrafist Cosme imao je dva načela. Prvo, socijalizam u ime kojeg je držao govore svojim podčinjenima, iako im to nije bilo potrebno jer su bili ili uvjereni ili aktivisti. Drugo, korištenje poštarske kape unutar ureda. Mariju je mogao oprostiti dugu neurednu kosu, koja je proleteriskim čuperkom nadmašivala onu beatleseovsku, traperice umrjlane iscurjenim uljem sa zupčanika bicikla, izbljijedjelu radničku jaknu, naviku istraživanja nosa malim prstom; ali krv bi mu uzavrela kad bi ga ugledao kako dolazi bez kape. Čim bi suhunjavi pismošao ušao i približio se stolu gdje se završavala pošta te izgovorio svoje anemično »Dobar dan«, Cosme bi ga zaustavio, zabio bi mu prst u vrat i odgurnuo ga do vješalice za odlaganje kapa. Tek kad bi mu nabio kapu do obrva, primorao bi ga ponoviti pozdrav.

- Dobar dan, šefe!
- Dobar dan - zagrmio bi Cosme.
- Ima li koje pismo za pjesnika?
- Ima ih mnogo. I jedan brzojav.
- Brzjojav?
Momak uze brzjojav u ruke i pokušao odgonetnuti njegov sadržaj promatrajući ga podignuta prema svjetlu, a za tren oka bio je na svom biciklu. Već je počeo okretati pedale kad mu je Cosme, držeći u rukama ostalu pjesnikovu poštu, povikao s vrata:
- Nisi uzeo pisma!
- Odnijet ću ih kasnije - reče momak, udaljujući se.
- Ti si lud - poviče mu Cosme -

NERUDIN PISMOŠA

4

Piše: Antonio Skármeta

- Ali, čovječe, ja je čak i ne poznajem. Pjesnik mora poznavati osobu da bi ga inspirirala. Ne može pisati ni iz čega!

- Slušajte, pjesniče - prekide ga poštar - ako Vam jedna pjesma zadaje toliko problema, nećete nikad dobiti Nobelovu nagradu. Neruda zastade u čudu.

- Molim te, Mario, uštipni me da se probudim iz ovog mučnog sna

morat ćeš ponovno ići.
- Nisam lud, šefe. Vidjet ću pjesnika dvaput.
Pred ulazom u Nerudinu kuću objesio se o konop i, daleko od svake diskrecije, pokrenuo zvono. Međutim, pjesnik se nije pojavio ni nakon tri minute tako silne zvonjave. Naslonio je bicikl uz stup ulične svjetiljke i posljednjim snagama otrčao do stijenja na plaži gdje je pronašao Nerudu kako, klečeći na koljenima, kopa po pijesku.
- Imam sreće - povikao je preskačući kamenje i približavajući se pjesniku. - Brzjojav!
- Mladiću, zar si ustao u zoru?
Mario mu se približi, ali je tek nakon deset sekundi dahtanja bio u stanju odgovoriti:
- Nije važno. Sretan sam što sam Vas pronašao - moram hitno s Vama razgovarati.
- Vjerojatno je jako važno. Dahćeš kao konj.
Jedinim potezom ruke Mario

obrisa znoj sa čela i telegram o nogavice hlača te ga preda pjesniku.
- Don Pablo - izgovori svečano - ja sam zaljubljen.
Pjesnik savije brzojav u lepezu, pa stade njime mahati ispred mladiceve brade.
- Dobro - odgovori - nije te tako strašno. Ima i za to lijeka.
- Lijeka? Ali, don Pablo, ako za to i ima lijeka, ja ne želim ozdraviti. Ja sam zaljubljen, ludo zaljubljen.
Činilo se kao da je pjesnik uvijek spori glas umjesto dviju riječi izbacio dva kamena:
- Protiv koga?
- Don Pablo?
- U koga, čovječe?
- Zove se Beatriz.
- Dodavola, Dante!
- Don Pablo?
- Bio jednom jedan pjesnik koji se zaljubio u svoju Beatriz. Sve te Beatriz izazivaju velike ljubavi.

Poštar uzeo svoju olovku »Bic« i počeo pisati po dlanu lijeve ruke:
- Što radiš?
- Pišem ime toga pjesnika. Dante. Dante Alighieri.
- Sa »H«?
- Ne, čovječe, s »A«.
- »A« kao »agava«?
- Kao »agava« i »akacija«.
- Don Pablo?
- Neruda uze svoju zelenu kemijsku olovku, položi mladičev dlan na stijenju i ispisa pjesnikovo ime velikim slovima. U trenutku kad je Neruda htio otvoriti brzojav, Mario se lupi ispisanom dlanom po čelu i s uzdahom reče:
- Zaljubljen sam, don Pablo.
- To si već rekao. U čemu ti mogu pomoći?
- Morate mi pomoći.
- U mojim godinama?!
- Morate mi pomoći jer ne znam što joj reći. Kad je vidim pred sobom, zanijemim. Ne mo-

gu izgovoriti niti jednu jedinu riječ.
- Kako to? Zar nisi s njom razgovarao?
- Vrlo malo. Jučer sam šetao plažom onako kako ste mi preporučili. Dugo sam promatrao more, a nije mi na pamet pala ni jedna jedina metafora? Nakon toga pošao sam u gostionicu i kupio bocu vina. Baš mi ga je ona prodala.
- Beatriz?
- Beatriz. Dugo sam je gledao i zaljubio se.
Smiješeci se, Neruda se zadovoljno počeska olovkom po čelavoj glavi.
- Tako brzo?
- Ne, ne tako brzo. Gledao sam je oko deset minuta.
- A onda?
- Ona mi je rekla: »Zašto buljiš u mene? Zar imam kraste na licu«?
- A ti?
- Ničega ne nisam mogao sjetiti.
Baš ničega? Nisi joj uputio nijednu riječ?
- Ne baš nijednu. Rekao sam joj pet riječi.
- Kojih pet?
- Kako se zoveš?
- A ona?
- Ona je odgovorila »Beatriz González«.
- Beatriz González?
- Ona mi je odgovorila »Beatriz González«, a ja sam ponovio »Beatriz González«.
- Čovječe, donio si mi urgentni brzjojav. Nastavimo li pričati o Beatriz González, novost će u mojim rukama istrunuti.
- U redu, otvorite brzjojav!
- Ti si poštar i trebao bi znati da su pošiljke privatna stvar.

- Nikad nisam otvorio Vaše pismo!
- Ne tvrdim to. Želim Ti samo reći da čovjek ima pravo čitati svoja pisma u osami, mirno, bez uhoda i svjedoka.
- Razumijem, don Pablo.
- Drago mi je.
Marijeva je zebnja postojala jačom od znoja što ga je oblijevao. Sumornim je glasom promrmrljao:
- Do videnja, pjesniče.
- Do videnja, Mario.
Mario mu pruži novčanicu kategorije »vrlo dobro« - nadajući se tom velikodušnošću dovršiti ovu epizodu. Sav očajan, Mario mu vrati novčanicu rekavši:
- Više bih volio, ako Vam to nije teško, da mi umjesto poklonjenog novca napišete jednu pjesmu za Beatriz.
Iako godinama nije trčao, Neruda osjeti potrebu vinitu se iz tog krajolika zajedno s pticama selicama, koje je s toliko topline opjevao Becquer. Brzinom primjerenom svojim godinama i svome tijelu krenuo je prema plaži podignutih ruku prema nebu.
- Ali, čovječe, ja je čak i ne poznajem. Pjesnik mora poznavati osobu da bi ga inspirirala. Ne može pisati ni iz čega!
- Slušajte, pjesniče - prekide ga poštar - ako Vam jedna pjesma zadaje toliko problema, nećete nikad dobiti Nobelovu nagradu.
Neruda zastade u čudu.
- Molim te, Mario, uštipni me da se probudim iz ovog mučnog sna.
- Što joj reći, don Pablo? Vi ste jedina osoba u selu koja mi može pomoći.
(Svršetak u sljedećem broju)
(Roman »Nerudin pismošao« Antonija Skármeta, u prijevodu Marije Roščić, objavila je zagrebačka Erasmus Naklada. Knjiga se uz popust može nabaviti kod izdavača, tel. 01/ 433-114)